

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра новітньої історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи

Історичний
факультет

« 11 » 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Інститут президентства: український та світовий досвід
(XX – XXI століття)**

для студентів

галузі знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальності **032 Історія та археологія**
освітній рівень **Перший (бакалаврський)**
освітні програми **Історія України та культурна антропологія (із поглибленим
вивченням іноземних мов) та інші**
вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2020 /2021
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Чернишевич Олена Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри
новітньої історії України

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. « 08 » 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2022/2023 н.р. « 08 » 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Чернишевич Олена Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО
зав. кафедри новітньої історії

_____ (Пижик А.М.)
(підпис)

Протокол № 10 від « 24 » 06 _____ 2020 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 11 » 09 _____ 2020 року № 4

Голова науково-методичної комісії
_____ (Терес Н.В.)
(підпис)

« 12 » 09 _____ 2020 року

1. Мета дисципліни – поглибити знання студентів з сучасної світової історії та історії України ХХ – ХХІ століть, досліджуючи роль президентів як глав держав у державотворчих процесах своїх країн, у формуванні політичних систем, в економічних, суспільних, соціальних, політичних, культурних розвиткух досліджуваного періоду.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати:* сучасні методи історичного пізнання, характер історичного процесу та розвитку України та світу.

2. *Вміти:* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку та опрацювання нової інформації, науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях та явищах.

3. *Володіти елементарними навичками* аналізу історичних джерел, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, розуміти базові поняття політичної історії («президент», «інститут президенства», «імпічмент», «державотворення», «внутрішня політика»).

3. Анотація навчальної дисципліни:

Сучасна світова історія та історія України, як її складова, являє собою комплекс проблем, які потребують всебічного висвітлення на основі широкого кола джерел та історіографічних досліджень. Вивчення традицій інституту президенства на межі тисячоліть дозволить нам краще розібратися у всіх тих світових процесах, що відбуваються навколо нас кожен день. Так склалося, що політика глав великих держав часто накладає відбиток на зовнішню та навіть внутрішню політику інших країн, може руйнувати їхні уклади, або навпаки покращувати складові політичного курсу. Особливої уваги заслуговує вивчення інституту президенства на теренах колишнього Радянського Союзу, в тому числі й в Україні. Розгляд світових та українських практик даного інституту дозволить провести порівняльну характеристику та виробити механізми можливих теоретичних змін для даного інституту в нашій державі. Окрім того, світові реалії включають в себе інститут так званих президентів – диктаторів, вивчення яких є аналогічною важливою складовою світових глобалістичних процесів.

4. Завдання (навчальні цілі): формувати здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації, а також здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів з сучасної історії України та світу в цілому; застосовувати набуті знання з сучасної історії у повсякденній діяльності для орієнтації в державотворчих, політичних, соціальних, економічних, культурних процесах, оцінки політичних явищ і подій; критично усвідомлювати взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності. Надавати кваліфіковані консультації з питань сучасної історії.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання (РН)			
1.1	Знати особливості державотворчих процесів досліджуваного періоду в Україні та світі	лекція, самостійна робота	бліц-опитування	20%
1.2	Знати стан джерельної бази та історіографію проблематики зазначеного періоду	лекція, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ1 (тест)	10%
1.3	Знати найважливіші факти та події в історії діяльності світових та українських лідерів	лекція, самостійна робота	реферат 1	10%
1.4	Знати основні політичні постаті світової та української історії періоду кінця ХХ – початку ХХІ століть	лекція, самостійна робота	контрольна робота з тем ЗМ2 (тест)	10%
1.5	Знати відмінності та особливості в становленні політичних еліт різних періодів досліджуваних країн	лекція, самостійна робота	реферат 2	10%
2.1	Вміти формувати, формулювати та обґрунтовувати власне бачення проблем історичного розвитку інституту президенства на сучасному етапі	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота	20%
2.2	Вміти здійснювати історичний аналіз впливу суспільно-політичних процесів на розвиток інституту президенства в Україні та світі в цілому	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркового дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.2 — 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.4 — 10 балів/ 6 балів.
3. Бліц-опитування з тем ЗМ1 (2 опитування): РН 1.1 – 10 балів/ 6 балів.
4. Бліц-опитування з тем ЗМ2 (2 опитування): РН 1.1 – 10 балів/ 6 балів.
5. Реферат (ЗМ1): РН1.3 - 10 балів/ 6 балів.
6. Реферат (ЗМ2): РН1.5 - 10 балів/ 6 балів.
7. Підсумкова контрольна робота (залік): РН 2.1, 2.2 – 40 балів / 24 бали.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів:

- бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування);
- бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів та участь у блиц-опитуванні);
- бали, отримані за підсумкову контрольну роботу (за письмові розгорнуті відповіді).

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, тематику рефератів, питання та завдання підсумкової контрольної роботи див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістовних модулі. Кожний модуль включає в себе лекції та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6 –11.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється під час семестрового оцінювання (контрольна робота, блиц-опитування, реферати) та підсумкового оцінювання (підсумкова контрольна робота (залік)).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 40 балів).

<i>Змістовий модуль 1 Інститут президенства в науковому дискурсі</i>		<i>Змістовий модуль 2 Історичні традиції інституту президенства та сучасність</i>		<i>Підсумкова контрольна робота / Залік</i>
30 залікових балів (максимум)		30 залікових балів (максимум)		40 балів (максимум)
<i>самостійна робота (2 блиц- опитування, реферат)</i>	<i>модульна контрольна робота (тест)</i>	<i>самостійна робота (2 блиц- опитування, реферат)</i>	<i>модульна контрольна робота (тест)</i>	
20 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі блиц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

На лекційних заняттях проводяться **блиц-опитування** (загалом 4 за семестр) щодо понять та визначень, які студент має засвоїти в процесі опанування програмного матеріалу курсу. Правильна відповідь на одне запитання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час одного блиц-опитування – 5.

Реферати студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (до 15 жовтня) і Реферат 2 (до 25 листопада). Критерії оцінки реферату:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремих аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів з кожного змістовного модулю викладач пропонує студентам на першому занятті відповідного модулю: ЗМ1 – початок вересня; ЗМ2 – початок листопада.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**, зокрема, Контрольна робота ЗМ1 (кінець жовтня) і Контрольна робота ЗМ2 (середина грудня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у Київському Національному Університеті імені Тараса Шевченка» від 31 серпня 2018 року.

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ЗАЛІК)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться *підсумкова контрольна робота* (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 20 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	4-6
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1-3

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (модульні контрольні роботи, бліц-опитування, реферати).

Обов'язковою вимогою для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є набрання студентами не менше 20 балів під час семестрового оцінювання. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 балів*, для одержання заліку необхідно у визначені викладачем терміни пройти співбесіду з пропущених лекцій для того, щоб набрати критичний мінімум і бути допущеним до складання заліку.

Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) - 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ПМК / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
<i>Частина 1. Інститут президенства в науковому дискурсі</i>			
1	Тема 1. Вступ до курсу «Інститут президенства: український та світовий досвід (XX – XXI століття)»: мета, завдання, предмет та об'єкт.	2	4
2	Тема 2. Джерельна база та історіографія для вивчення історії світового та українського досвіду розвитку інституту президенства	2	4
3	Тема 3. Особистість в історії: теорія, практика й нові парадигми	4	4
4	Тема 4. Лідерство в новітню добу: оцінка та умови становлення	4	2
5	Тема 5. Інститут президенства в історії: порівняльна характеристика українського та світового досвіду	2	4
6	<i>Реферат за змістом тем ЗМ1</i>		4
7	<i>Контрольна робота 1 (тест)</i>	1	-
<i>Частина 2. Історичні традиції інституту президенства та сучасність</i>			
9	Тема 6. Інститут президенства в США: традиції, реалії та перспективи	3	5
10	Тема 7. Президенти США на зламі тисячоліть	4	2
11	Тема 8. Президенти-диктатори: світова практика	4	5
12	Тема 9. Європейські традиції інституту президенства	4	5
13	Тема 10. Інститут президенства в Україні: історія становлення.	4	2
14	Тема 11. Особливості інституту президенства в Україні на сучасному етапі.	2	4
15	<i>Реферат за змістом тем ЗМ2</i>	-	5
14	<i>Контрольна робота 2 (тест)</i>	1	-
16	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	1	-
17	ВСЬОГО	38	52

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **38 год.**

Самостійна робота – **52 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Вульф М. Вогонь і лють: всередині Білого Дому Трампа / М.Вульф. – К., 2018. – 480 с.
2. Гальчинський А. Помаранчева революція та нова влада / А. Гальчинський. – К., 2005. – 368 с.
3. Грач Л. Україна після Кучми / Л. Грач. – К., 2005. – 224 с.
4. Кармазіна М. Президентство: український варіант / М.Кармазіна. – К., 2007. – 365 с.
5. Каспаров Г. Зима наближається / Г. Каспаров. – Х., 2016. – 320 с.
6. Кравчук Л. Маємо що маємо: Спогади і роздуми / Л.Кравчук. – К., 2002. – 392 с.
7. Кульчицький С. Помаранчева революція / С. Кульчицький. – К., 2005. – 368 с.
8. Литвин В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика / В. Литвин. – К., 2019. – 464 с.
9. Райс К. Демократія / К.Райс. – Х., 2018. – 320 с.
10. Ющенко В. Недержавні таємниці: нотатки на берегах пам'яті / В.Ющенко. – К., 2014. – 511 с.

Додаткова:

1. Американские президенты: 41 исторический портрет от Джорджа Вашингтона до Билла Клинтона / пер.с нем. Л. В. Седова; ред. Ю. Хайдекинг. - Ростов-на-Дону, 1997. - 640 с.
2. Блер Тоні Шлях / Т. Блер. – К., 2011. – 220 с.
3. Бондаренко К. Атланти і каріатиди з-під «даху» Президента / К.Бондаренко. – Л., 2000. – 178 с.
4. Вудворт Б. Страх: Трамп в Белом Доме / Б.Вудворт. – М., 2019. – 496 с.
5. Гарань О. Убити дракона. З історії Руху та нових партій України / О. Гарань. – К., 1993. – 196 с.
6. Доббс М. Картковий будинок: Роман / М. Доббс. – К., 2006. – 345 с.
7. Касьянов Г. Україна 1991 – 2007: нариси новітньої історії / Г. Касьянос. – К., 2008. – 432 с.
8. Колесников А. Первый украинский. Записки с передовой / А.Колесников. – М., 2005. – 416 с.
9. Корж Г. Леонид Кучма. Настоящая биография второго президента Украины / Г.Корж. – Х., 2005. – 413 с.
10. Кучма Л. Своім шляхом. Роздуми про економічні реформи в Україні / Л.Кучма. – К., 2004. – 384 с.
11. Кушнарєв Е. Конь рыжий. Записки контрреволюционера / Е.Кушнарєв. – Х., 2005. – 278 с.
12. Литвин В. Украина: политика, политики, власть. На фоне политического портрета Л.Кравчука / В.Литвин. – К., 1997. – 335 с.
13. Медведев Р. Владимир Путин: Третьего срока не будет? / Р. Медведев. – М., 2007. – 432 с.
14. Руденко С. Вся президентская рать: окружение Виктора Ющенко / С.Руденко. – К., 2007. – 274 с.
15. Руденко С. Вся Юлина Рать: окружение Юлии Тимошенко / С.Руденко. – К., 2007 – 224 с.
16. Руденко С. Вся премьерская рать: окружение Виктора Януковича / С.Руденко. – К., 2007. – 232 с.
17. Тэтчер М. Автобиография: перевод с английского / М. Тэтчер. – М., 2018. – 350 с.
18. Чайка В. Выдающиеся президенты США / В.Чайка. – К., 2018. – 224 с.
19. Чобіт Д. Громовідвід, або «справа Лазаренка» / Д. Чобіт. – Броди, 2003. – 210 с.
20. Яневський Д. Хроніка «помаранчевої» революції / Д.Яневський. – Х., 2005. – 320 с.